

Predsedstvo ZSSS je na svoji 26. seji, dne 8. 12. 2020, v zvezi z Zakonom o nacionalnem demografskem skladu (v nadaljevanju: zakon), ki ga je 6. 10. 2020 v zakonodajni postopek vložila Vlada RS, sprejelo naslednja stališča:

1. ZSSS ostro nasprotuje dejstvu, da je Vlada RS vložila zakon v zakonodajni postopek brez kakršne koli javne razprave in brez vključevanja socialnih partnerjev, skladno s Pravili o delovanju Ekonomsko socialnega sveta (v nadaljevanju: ESS), v pripravo predloga zakona. S takšnim ravnanjem je Vlada RS grobo kršila omenjena pravila, hkrati pa je bila kršena tudi Resolucija o normativni dejavnosti Državnega zbora RS. Ravnanje Vlade RS pa je toliko bolj nerazumljivo iz razloga, ker je ESS že v septembru 2020 ustanovil posebno pogajalsko skupino za obravnavo zakona. Ne samo, da je takšen način priprave zakonodaje neodgovoren in škodljiv temveč tudi izpodjeda in spreminja uveljavljene standarde socialnega dialoga v Republiki Sloveniji, ki se odražajo tudi skozi spoštovanje sprejetih sklepov na sejah ESS in to na način, da se onemogoči aktivna vloga socialnih partnerjev pri pripravi zakonodaje. S tem pa se manjša možnost vpliva na vsebino zakonodaje.
2. ZSSS je prepričana, da v tem trenutku ni nikakršnega utemeljenega razloga, da bi se tako pomemben zakon sprejemal na hitro, brez aktivnega vključevanja socialnih partnerjev in drugih deležnikov zlasti pa ne, da bi zakon o ključnih stvareh ne odražal konsenza socialnih partnerjev. Zakon, ki naj bi radikalno posegel v upravljanje državnega premoženja in učinkovito naslovil problematiko srednje in dolgoročne vzdržnosti pokojninskega sistema bi moral biti pripravljen ob temeljitih analizah in močnih strokovnih podlagah, hkrati bi moral biti sprejet v širokem družbenem konsenzu. Samo na ta način se lahko oblikuje temelj za obnovitev medgeneracijske pogodbe, hkrati z dolgoročno vizijo razvoja sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki temelji na načelu medgeneracijske solidarnosti.
3. V ZSSS podpiramo ustanovitev takšnega demografskega sklada, ki bi dolgoročno razbremenil javno pokojninsko blagajno, temelječo na medgeneracijski solidarnosti, ki naj bi bila zaradi demografskih izzivov in prihodnosti trga dela, glede na projekcije, čez nekaj deset let pod velikim pritiskom. Prav zaradi tega smo v ZSSS, ob sprejemanju Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju leta 2012, predlagali in podprli vključitev demografskega rezervnega sklada v besedilo zakona, pri čemer naj bi omenjeni demografski rezervni sklad predstavljal enega od virov za financiranje pravic iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Tudi danes vztrajamo na tem, da je demografski sklad potreben vendar pa je potrebno z zakonom jasno opredeliti njegovo funkcijo, ki bi morala biti v dolgoročnem zagotavljanju dodatnih sredstev za financiranje javne pokojninske blagajne in seveda njegov način delovanja, financiranja oziroma upravljanja s sredstvi, ki bi vključeval aktivno vlogo reprezentativnih sindikatov.
4. V ZSSS nasprotujemo predlogu, ki predvideva uporabo sredstev demografskega sklada tudi za tekočo porabo in ki namenja za akumulacijo zgolj del sredstev. Po našem prepričanju predlagana ureditev ne bo zagotavljala cilja zagotavljanja stabilnosti pokojninskega sistema, ki se bo pred največjimi preizkušnjami znašel čez 15 do 20 let. Obstaja namreč povsem realna možnost, da se bo odvisnost pokojninske blagajne od proračuna zmanjševala že sedaj na račun trošenja premoženja sklada, poleg tega pa se bodo uskladitve pokojnin v celoti financirale iz

dodatno zmanjšanih sredstev za akumulacijo sklada, kar srednje in dolgoročno vodi v njegovo siromašenje in nezmožnost zagotavljanja sredstev za sofinanciranje pokojninske blagajne v obdobju, ko bo potreba za to še bistveno večja kot danes.

5. Nerazumljivo je, da zakon ne predvideva nobenih novih, stalnih virov sredstev za demografski sklad, ki bi poleg kapitalskih naložb povečevala sredstva sklada in mu na dolgi rok zagotavljala zadostne vire za sofinanciranje izdatkov za pokojnine. Demografski sklad bi po našem mnenju moral predvidevati tudi druge, dodatne vire za povečevanje in plemenitenje sredstev sklada, ki bi omogočali večjo akumulacijo in s tem večjo sposobnost razbremenitve pokojninske blagajne in ki bi bili neodvisni od števila delovnih mest oziroma načina opravljanja dela. Dodatne vire je predvidevala tudi Bela knjiga o pokojninah. Zato smo prepričani, da bi bilo nujno potrebno opredeliti tudi druge, stalne vire za financiranje demografskega sklada.
6. Nasprotujemo predlogu, da se sredstva sklada porabljajo tudi za namene, ki po našem prepričanju niso naloga demografskega sklada in so poleg tega tudi popolnoma nedefinirani. Tako menimo, da izdatki za financiranje ukrepov družinske politike ne sodijo med izdatke, ki naj bi jih pokrival demografski sklad, temveč gre za izdatke za vodenje družinske politike, ki jih mora zagotavljati proračun. Enako velja za izdatke za dolgotrajno oskrbo, katere vsebino (pravice, izvajalce in izvajanje) in financiranje je potrebno urediti s posebnim zakonom, vključno s sofinanciranjem izgradnje namenskih nepremičnin za starejše.
7. V ZSSS smo prepričani, da koncentracija premoženja na enem mestu, kot je predvidena z zakonom, ni dobra. Tako z vidika upravljanja sklada kot tudi z vidika smiselnosti in ustreznosti prenašanja določenih kapitalskih naložb v demografski sklad. Prav tako predlog zakona ne odgovarja na številna vprašanja, ki se nanašajo na jamstvo že obstoječih skladov in, ki so v tesni povezavi s pravicami zaposlenih.
8. V ZSSS smo prepričani, da bi bilo potrebno, skupaj s socialnimi partnerji, proučiti katero premoženje je smiselno, da se prenese na demografski sklad. Tudi z vidika potencialnih obveznosti, ki jih prenos premoženja prinaša seboj. Zlasti je potrebno prevideti morebitne potrebne dokapitalizacije, ki bi bile v primeru lastništva demografskega sklada breme le-tega, morebitne druge obveznosti (npr. obveznosti za izplačilo odškodnin denacionalizacijskim upravičencem v primeru SHD ipd.) in predvidene večje investicije, pri katerih bi bil določenim tveganjem lahko izpostavljen tudi demografski sklad in s tem njegovo premoženje.
9. Nasprotujemo temu, da zakon omogoča privatizacijo naložb države, vključno z infrastrukturo in ki so vitalnega pomena (npr. luka Koper, DARS, Petrol,.....
10. V ZSSS ostro nasprotujemo dejstvu, da zakon iz upravljanja in nadzora v celoti izključuje sindikate, kot predstavnike aktivne populacije ter da vse vzvode upravljanja in nadzora daje v roke političnim strankam in Vladi. Izključevanje sindikatov, kot predstavnikov aktivne populacije je toliko bolj nerazumljivo saj gre za populacijo, za katere socialno varnost v času starosti naj bi bil demografski sklad namenjen. Nasprotujemo tudi zmanjševanju že doseženih standardov korporativnega upravljanja saj to predstavlja odmik od priporočil OECD na področju korporativnega upravljanja.
11. Upravljanje premoženja sklada je potrebno urediti na način, ki bo učinkovit ter da bo v njem zagotovljena aktivna/nadzorna vloga reprezentativnih socialnih partnerjev, članic ESS.